Oświadczenie złożone
przez senator Ewę Monikę Kaliszuk
na 53. posiedzeniu Senatu
w dniu 4 marca 2026 r.

Oświadczenie skierowane do ministra nauki i szkolnictwa wyższego Marcina Kulaska

Szanowny Panie Ministrze!

Nawiązując do mojego oświadczenia senatorskiego z dnia 28 stycznia 2026 r. (znak sprawy BPS/043-51-1326/26), dotyczącego rozbieżności pomiędzy formalnymi zasadami rekrutacji na studia a realnymi wymogami związanymi z odbywaniem praktyk zawodowych na kierunkach wiążących się z kontaktem z małoletnimi, oraz do odpowiedzi ministra nauki i szkolnictwa wyższego z dnia 20 lutego 2026 r. (znak: DSW-WKS.055.1.2026.EK), uprzejmie informuję, że udzielona odpowiedź nie odnosi się do istoty podniesionego przeze mnie problemu.

W swoim oświadczeniu wskazałam, że zgodnie z obowiązującymi przepisami kandydaci na studia nie są zobowiązani do przedstawienia zaświadczenia o niekaralności na etapie rekrutacji, mimo że w toku procesu kształcenia, szczególnie w przypadku obowiązkowych praktyk zawodowych, warunkiem ich odbycia jest posiadanie takiego zaświadczenia. W efekcie osoba przyjęta na studia może z powodu wcześniejszej karalności nie zostać dopuszczona do praktyk, co uniemożliwia ukończenie studiów i uzyskanie dyplomu, a kandydaci nie są informowani o tym ograniczeniu już na etapie rekrutacji.

W odpowiedzi z dnia 20 lutego 2026 r. ministerstwo podkreśliło konieczność ochrony małoletnich i wskazało, że weryfikacja dotycząca niekaralności ma miejsce przed przystąpieniem do realizacji praktyk zawodowych. Jednocześnie zaznaczono, że kwestie te wynikają z przepisów ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich, a zasady rekrutacji określa ustawa – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Przedstawione stanowisko nie odnosi się jednak do sedna mojego wystąpienia, tj. braku spójności systemowej pomiędzy zasadami dopuszczenia do studiów a realnymi wymogami prawnymi warunkującymi możliwość ich ukończenia, co może prowadzić do sytuacji, w których kandydat podejmuje studia bez świadomości barier prawnych uniemożliwiających ich zakończenie.

W ocenie wielu środowisk akademickich i praktyków ochrony małoletnich brak takiej systemowej spójności rodzi poważne wątpliwości z punktu widzenia:

— przejrzystości prawa,

— ochrony praw kandydatów na studia,

— racjonalności organizacji procesu kształcenia,

— bezpieczeństwa małoletnich uczestniczących w zajęciach oraz praktykach studenckich.

W związku z tym proszę o ustosunkowanie się do następujących pytań.

1. Czy ministerstwo uznaje, że sytuacja, w której kandydat zostaje dopuszczony do studiów bez warunkowego spełnienia wymogu prawnego koniecznego do ich ukończenia, wynika z problemu systemowego wymagającego rozwiązania?

2. Czy prowadzone lub planowane są prace analityczne dotyczące konsekwencji takiej rozbieżności dla kandydatów na studia, studentów oraz środowiska akademickiego?

3. Czy ministerstwo rozważa wprowadzenie zmian legislacyjnych lub organizacyjnych polegających na nałożeniu obowiązku przedstawiania zaświadczenia o niekaralności już na etapie rekrutacji, w zakresie odpowiednim do specyfiki kierunków studiów, których program praktyk zawodowych zakłada bezpośredni kontakt z małoletnimi?

Podkreślam, że celem niniejszego wystąpienia jest nie kwestionowanie potrzeby ochrony małoletnich, lecz dążenie do stworzenia systemu edukacyjnego, który jest przejrzysty, przewidywalny i sprawiedliwy, jeśli chodzi o zarówno kandydatów na studia, jak i potrzeby bezpieczeństwa społecznego.

Ewa Monika Kaliszuk
senator RP